

Joustava esi- ja alkuopetus Polvijärvellä –toimintamalli 2022-2025

Työryhmä

Polvijärven kunnassa joustavan esi- ja alkuopetuksen toimintamallia on valmisteltu yhteistyössä esi- ja perusopetuksen henkilöstöstä koostuneessa työryhmässä. Työryhmään kuuluivat Tuula Räsänen (luokanopettaja), Laura Tukiainen (erityisopettaja), Helena Hirvonen (koulunjohtaja), Mika Puustinen (varhaiskasvatusvastaava), Minna Piironen (varhaiskasvatuksen erityisopettaja), Heli Hakulinen (luokanopettaja/erityisopettaja), Sirpa-Maarit Romu (varhaiskasvatuksen opettaja/esiopettaja) ja Manjaana Vartio (varhaiskasvatuksen opettaja).

Työryhmä kokoontui 27.3.2018, 26.4.2018, 25.9.2018, 2.10.2018, 17.1.2019 ja 28.3.2019.

Toteutuminen

Toimintamalli toteutui suunnitellusti lukuvuonna 2019-2020, tuolloin teemana oli ”Yhdessä muiden kanssa”. Lukuvuosina 2020-21 ja 2021-2022 joustavan esi- ja alkuopetuksen toimintaa ei voitu toteuttaa koronarajoitusten vuoksi. Teemat ”Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus sekä ”Vastuullinen oppija” jäivät siis toteutumatta.

Lukuvuonna 2019-2020 esikoulussa olleet ovat nyt kolmannelle luokalle, joten on perusteltua aloittaa kolmen vuoden suunnitelma alusta. Teemat ovat seuraavien kolmen vuoden aikana seuraavat:

2022-2023 ”Yhdessä muiden kanssa”

2023-2024 ”Kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus”

2024-2025 ”Vastuullinen oppija”

Suunnitelman päivittäminen

Asiakirjaa on päivitetty 20.9.22, päivittäjinä Heli Hakulinen ja Tuula Räsänen. Edellisestä suunnitelmasta poiketen lukuvuositeemoihin on lisätty äidinkielen osuutta opetuksen eheyttämisen näkökulmasta. Joustotunti otetaan lukuvuodesta 2022-2023 alkaen 1-2 luokkien äidinkielen tuntikehyksestä.

Joustava esi- ja alkuopetus

Esi- ja alkuopetuksen nivelvaihe on merkittävä vaihe lapsen onnistuneen koulupolun aloittamisen kannalta. Lasten kehitystasossa ja kouluvalmiudessa on suuria eroja saman

ikäistenkin lasten kohdalla. Joustavassa esi- ja alkuopetuksessa lapselle annetaan mahdollisuus siirtyä omien valmiuksiensa mukaisesti joustavasti esiopetuksen toimintatavoista kouluun. Koulun rakenteet järjestetään niin, että se voi vastaanottaa erilaisia oppijoita ja eri kehitysvaiheissa olevia koulutulokkaita. Esiopetus ja koulu toimivat tiiviissä yhteistyössä ja lapset saavat mahdollisuuden toimia eri-ikäisistä koostuvissa ryhmissä. Käytännön toteutustavat ja yhteistyö esiopetuksen ja koulun välillä voivat vaihdella yksiköstä riippuen.

Joustavan esi- ja alkuopetuksen tavoitteet

- esikoululaisten koulumaailmaan (oppimisympäristöt, aikuiset) tutustuminen
- nivelvaiheen joustavuus, pehmeys, turvallisuus
- leikin jatkuvuuden turvaaminen
- lapsen osallistaminen suunnittelu- ja oppimisprosessissa
- oppimisvaikeuksien ennaltaehkäiseminen ja varhainen tuki
- esi- ja alkuopettajien yhteisten työ- ja toimintatapojen kehittäminen
- oppimisympäristöjen kehittäminen
- arvioinnin kehittäminen
- huoltajien osallistaminen: esitellään huoltajille joko huoltajailloissa tai tiedottaen Daisyn tai Wilman kautta

Joustavan esi- ja alkuopetuksen toteuttaminen

Työryhmän suunnitelman mukaan joustavaa esi- ja alkuopetusta toteutetaan Polvijärvellä vuosiluokkiin sidotusti. Vuosiluokkiin sidotulla esi- ja alkuopetuksella tarkoitetaan sitä, että oppilaat kuuluvat hallinnollisesti oman ikäluokkansa oppilaisiin ja opiskelevat oppiaineiden vuosiluokkaistettujen tavoitteiden ja sisältöjen mukaisesti.

Kirkonkylällä esi- ja alkuopetus toimivat erillään omissa yksiköissään, esiopetus vapaa-aikatalolla ja alkuopetus koulukeskuksen A-talossa. Sotkumassa esi- ja alkuopetus toimivat lähekkäin, samassa rakennuksessa. Molemmissa yksiköissä toiminta järjestetään niin, että käytössä on myös yhteisiä oppimisympäristöjä (esim. välituntialue, ruokailu, liikuntatilat).

Yhteinen toiminta on säännöllistä ja sille on asetettu selkeät tavoitteet. Yhteistä toimintaa on joka viikko (palkkitunti, lisäksi mahdolliset toimintapäivät, kolmannen sektorin järjestämät tapahtumat). Toimintaa suunnitellaan säännöllisesti yhteisesti ja sille on varattu aika, paikka ja tila.

Toteutuksen periaatteet

-Syyslukukauden alussa varataan aika lukuvuoden yhteissuunnittelulle. Suunnitteluun osallistuu yksikön esi- ja alkuopetustiimi.

-Toiminnan tavoitteet ja arviointi suunnitellaan yhdessä.

-Esi ja alkuopetustiimi suunnittelee ryhmäjaon. Ryhmien lukumäärä ja koko määräytyvät oppilasmäärän ja henkilökunnan mukaan.

- Lukuvuodessa on neljä jaksoa.

-Ensimmäisessä jaksossa esiopetuksen ja koulun alkamisesta syyslomaan saakka oppilaat toimivat omissa ryhmissään.

-Jaksojen 2-4 oppimiskokonaisuuksissa yhdistetään eheytetysti äidinkieli, kuvataide, käsityö ja liikunta. Toinen jakso alkaa syysloman jälkeen, kolmas jakso tammikuussa ja neljäs jakso talviloman jälkeen. Toimintaa on yksi tunti viikossa.

-Joustotunti on äidinkielen tunnin aikana.

-Jakson vaihtuessa ryhmä vaihtaa oppimiskokonaisuudesta toiseen. Kulloistakin oppimiskokonaisuutta ohjaava aikuinen jatkaa seuraavan ryhmän kanssa.

Arviointi

Toteutuneiden jaksojen jälkeen työryhmissä kokoonnutaan arvioimaan oppimiskokonaisuuksien onnistumista. Myös oppilasarviointia toteutetaan jaksojen päätteeksi. Arvioinnissa voidaan käyttää apuna esimerkiksi seudullisia arviointipolkuja tai kunnan omia arviointilomakkeita.

Jokaisen toimintakerran päätteeksi ryhmää ohjaava opettaja voi toteuttaa toimintaan sopivaa itse- ja vertaisarviointia. Oppiaineiden summatiivisesta arvioinnista vastaa kunkin luokka-asteen opettaja.

Esi- ja alkuopetustiimi arvioi toimintatapaa keväällä. Tällöin arvioidaan koko vuoden toiminnan onnistumista. Lisäksi joustavan esi- ja alkuopetuksen toteutunutta toimintaa arvioidaan esi- ja perusopetuksen lukuvuosien lopussa arviointiraporttien yhteydessä.

Esimerkkejä oppimiskokonaisuuksista

1. vuoden teema: Yhdessä muiden kanssa (n. 10 viikkoa)

Äidinkieli ja kuvataide	Äidinkieli ja käsityö	Äidinkieli ja liikunta
Tunneilmaisu ja vuorovaikutustaidot	Yhteinen tuotos: suunnittelu keskustellen ja kuunnellen, toteutus ryhmissä, arviointi (miten ryhmän työskentely onnistui, miten tuotos onnistui)	sääntöpelit ja -leikit, leikkien ja pelien sisällä kirjaimia, tavuja, sanoja, virkkeitä, pieniä tekstejä
Taidekuvat Äänimaisemat Kirjallisuus	Teemoja voi olla esim. joulu, pääsiäinen, kevät (ympäristö, juhlat, vuodenajat huomioiden)	Ryhmäytymispelit ja -leikit
Materiaalit, tekniikat ja harjoitukset monipuolisesti	oppilaiden osallistaminen annetuissa raameissa	Yhdessä suunnittelu, Osallistaminen (esim. Toiveleikit opittujen pohjalta)
		Ongelmanratkaisun harjoittelu
		Pettymyksen siedon harjoittelu, reilu peli
		Rentoutuminen
		Tanssiliikunta, tunneilmaisu

2. vuoden teema: kulttuurinen osaaminen ja vuorovaikutus

Äidinkieli ja kuvataide	Äidinkieli ja käsityö	Äidinkieli ja liikunta
Digitaidot (piirtäminen, animaatio, kirjoittaminen ym.)	Suomalaiset perinne- ja kansansadut	perinneleikit
Sadut, saduttaminen	Perinteiset tekniikat ja materiaalit	Musiikki/tanssi/satuliikunta
Taidekuvat	Esim. langat/puu -huovutus	draama
Sarjakuvat	Väreillä vaikuttaminen (kulttuurinen näkökulma)	

3. Vuoden teema: vastuullinen oppija

Äidinkieli ja kuvataide	Äidinkieli ja käsityö	Äidinkieli ja liikunta
kierrätys ja säästäväisyys	kierrätys ja säästäväisyys	Kierrätys ja säästäväisyys: esim. oman liikuntavälineistön tuottaminen, välineistöstä huolehtiminen
Luonnon arvostaminen -luontomateriaalit -luonnon kuvittaminen -valokuvaus	uusiokäyttö	Luonnossa liikkuminen -rauhoittuminen, hiljentyminen -mukaan kirjallisuus ja kirjaimiin/tavuihin/sanoihin /virkkeisiin/pieniin teksteihin liittyvät tehtävät
-paperin valmistus	tuunaus: esim. kehyskudontaa, keppihevosiä, pehmoleluja, käsinnukkeja Pienet esitykset valmistetuilla tuotoksilla	Liikkuminen ilman valmiita välineitä: luonnon ja ympäristön hyödyntäminen liikunnassa Vuorovaikutuksen harjoittelu eri kokoisissa ryhmissä
-luontosadut	luontomateriaalit: esim. luontotaide, ötökkätalot, luontotaulut	liikennekasvatus
	Näyttelyiden ja esittelyiden valmistaminen esittelyteksteineen	